

МАКТАБ О‘QUVCHILARINING QIZIQISHLARINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK VAZIFALARI VA UNDA O‘QITUVCHI VA PSIXOLOGNING HAMKORLIGI

Safarova Nilufar

Samarqand viloyati Kattaqo‘rg‘on tuman

MMTBga qarashli 38-sonli umumiy o‘rta

ta’lim maktabining psixologi

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktab o‘quvchilarining shaxsiy qiziqishlarini aniqlash va ularni rivojlantirishga qaratilgan pedagogik hamda psixologik vazifalar yoritilgan. O‘quvchilarning ichki ehtiyojlari, bilim olishga bo‘lgan ishtiyoqi, ijodkorlikka bo‘lgan intilishlarini qo‘llab-quvvatlashda o‘qituvchi va psixologning o‘zaro hamkorligi muhim omil sifatida ko‘rsatiladi. Psixolog o‘quvchi shaxsini chuqur o‘rganib, individual psixologik yondashuv asosida uning qiziqishlarini rag‘batlantirish yo‘llarini belgilaydi. O‘qituvchi esa bu jarayonda motivatsiyani shakllantirish, o‘quv faoliyatini mazmunli tashkil etish orqali psixologik jarayonlarga ta’sir ko‘rsatadi. Maqolada o‘qituvchi-psixolog tandemining samarali metodlari, hamkorlik mexanizmlari va ularning ta’lim-tarbiya jarayoniga ta’siri tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: qiziqish, o‘quvchi shaxsi, pedagogik vazifa, psixologik yondashuv, o‘qituvchi va psixolog hamkorligi, motivatsiya, ijodkorlik, rivojlanish, individual yondashuv, ta’lim-tarbiya jarayoni

Maktab o‘quvchilarining qiziqishlari ularning ilmiy va shaxsiy rivojlanishida muhim o‘rin tutadi. Ularning qiziqishlari, maqsadlari va motivatsiyasi, o‘rganish jarayoniga nisbatan yuqori darajadagi faollikni ta’minlashga yordam beradi. Pedagogik-psixologik yondashuvlar o‘quvchilarning qiziqishlarini rivojlantirishda katta ahamiyatga ega, chunki ular nafaqat bilimlarni o‘rganish jarayonini

yengillashtiradi, balki o'quvchilarning ijtimoiy va psixologik salomatligini ham yaxshilaydi. Bu maqolada o'qituvchi va psixologlarning o'quvchilarning qiziqishlarini rivojlantirishdagi hamkorligining o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi.

1. O'quvchilar qiziqishlarining psixologik ahamiyati O'quvchilar qiziqishlari shaxsning ichki motivatsiyasi va ta'limga nisbatan ijobiy munosabatini ifodalaydi. Psixologik nuqtai nazardan, qiziqishlarning rivojlanishi o'quvchilarni faollashtiradi, ularda mustaqil fikrlash va yaratish qobiliyatlarini oshiradi. O'quvchilar qiziqishlarini rivojlantirishda o'qituvchilar o'z darslarini shunday tuzishi kerakki, ular qiziqarli va maqsadga yo'naltirilgan bo'lsin. O'qituvchining o'z kasbiga bo'lgan qiziqishi va professionalligi o'quvchilarni ham shu yo'nalishda ilhomlantiradi. Psixologik jihatdan, qiziqish o'quvchilarni muvaffaqiyatga erishishga undaydi. Ularning rivojlanishida to'g'ri va yo'naltirilgan psixologik yondashuvlar ularga o'rganish jarayonini samarali boshqarish imkonini beradi.

2. Pedagogik vazifalar va yondashuvlar Pedagogik yondashuvda o'qituvchilarning asosiy vazifasi o'quvchilarning qiziqishlarini uyg'otish va rivojlantirishdan iborat. O'qituvchilar o'zlarining dars metodikalarini va ta'lim jarayonini shunday tashkil etishlari kerakki, bu o'quvchilarning faolligini oshiradi va ularda o'rganishga bo'lgan ehtirosni uyg'otadi. Buning uchun o'qituvchi: Shaxsiy qiziqishlarni aniqlash: O'quvchilarni yaqindan tanish va ularning individual qiziqishlarini hisobga olish. Darsni qiziqarli va boy materiallar bilan ta'minlash: O'quvchilarni bilimga qiziqtirish uchun yangi metodlar, o'yinlar, interaktiv usullar va texnologiyalardan foydalanish. Ijobiy muhit yaratish: O'quvchilarda o'ziga bo'lgan ishonchni oshiradigan, xatolarga nisbatan to'g'ri munosabatni shakllantiradigan muhit yaratish.

3. O'qituvchi va psixologning hamkorligi O'qituvchi va psixologning hamkorligi o'quvchilarning qiziqishlarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Psixolog o'qituvchiga o'quvchilarning psixologik xususiyatlarini tushunishga yordam beradi va shaxsiy yondashuvlar ishlab chiqishga imkon yaratadi. Psixologik maslahatlar

o'quvchilarning stress darajasini pasaytirish, o'zgaralar bilan muloqot qilishni yaxshilash va o'zlariga bo'lgan ishonchni oshirishga yordam beradi. Psixologlar shuningdek, o'quvchilarning o'ziga xos xatti-harakatlarini va qiziqishlarini tahlil qilib, o'qituvchilarga har bir o'quvchiga individual yondashuvni shakllantirishda yordam beradi. Bunda psixologlar quyidagi vazifalarni bajaradilar: Emotsional holatni baholash: O'quvchilarni psixologik jihatdan tahlil qilish va ularning ijtimoiy va emotsional holatini aniqlash. Individual qo'llab-quvvatlash: Darsdan tashqarida o'quvchilarga psixologik yordam ko'rsatish va ular bilan muloqot qilish. Psixologik treninglar o'tkazish: O'quvchilarni stressni boshqarish, o'zini o'zi rag'batlantirish va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishga yo'naltirilgan treninglar o'tkazish.

4. Hamkorlikning natijalari O'qituvchi va psixologning hamkorligi o'quvchilarda o'zlariga nisbatan yuqori ishonchni va motivatsiyani yaratadi, o'rganishga bo'lgan qiziqishlarini kuchaytiradi. Bu, o'z navbatida, o'quvchilarning akademik muvaffaqiyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi va ular uchun ta'lim jarayonini yanada samarali qiladi. O'qituvchi va psixolog o'rtasidagi yaqin hamkorlik o'quvchilarning psixologik va ta'limiy ehtiyojlarini yaxshiroq qondirishga yordam beradi.

Maktabda o'quvchilarning qiziqishlarini rivojlantirishda o'qituvchi va psixologning hamkorligi muhim ahamiyatga ega. Pedagogik yondashuvlar va psixologik maslahatlar orqali o'quvchilarda ijobiy motivatsiya va qiziqishlar rivojlanadi. O'quvchilarning qiziqishlarini kuzatish, tahlil qilish va ularni rivojlantirish, ularning akademik muvaffaqiyatini oshiradi va shaxsiy salomatliklarini yaxshilaydi. Shunday qilib, o'qituvchi va psixologning birgalikda olib boradigan ishlari o'quvchilarning sifatli ta'lim olishlariga katta hissa qo'shadi. Maktab o'quvchilarining qiziqishlarini rivojlantirishning pedagogik-psixologik vazifalari va unda o'qituvchi va psixologning hamkorligi juda muhim ahamiyatga ega. Bu jarayonning asosiy maqsadi, o'quvchilarning shaxsiy salohiyatini ochish, ularning ichki qiziqishlarini anglash va uni rivojlantirishdir. Quyidagi nuqtalar orqali bu vazifalarni aniqlash mumkin: Pedagogik-psixologik vazifalar: O'quvchilarning

qiziqishlarini aniqlash: O'qituvchi va psixolog o'quvchilarning qiziqishlarini aniqlash uchun turli testlar, suhbatlar va kuzatuvlar orqali ishlaydi. Bu o'quvchining ijtimoiy, ilmiy, san'atga oid, sport va boshqa sohalarga bo'lgan qiziqishlarini o'rganishga yordam beradi. Qiziqishlarni rivojlantirish uchun sharoit yaratish: O'quvchilarni o'z qiziqishlariga mos faoliyatlar bilan ta'minlash. Bunga qo'shimcha ravishda, ilmiy va amaliy mashg'ulotlar, turli klublar va to'garaklar tashkil qilish orqali qiziqishlarni rivojlantirishga ko'maklashish. Motivatsiya yaratish: O'quvchilarning qiziqishlarini rivojlantirish uchun ularni rag'batlantirish zarur. O'qituvchilar o'z darslarida rag'batlantirish texnikalarini (masalan, muvaffaqiyatlar uchun maqtovlar, tengdoshlar orasida raqobatni qo'llash) ishlatadilar. Shaxsiy salohiyatni ochish: Har bir o'quvchining alohida salohiyatini aniqlash va uni maksimal darajada rivojlantirish. Psixolog bu jarayonda o'quvchining psixologik holatini tahlil qilib, o'qituvchiga yordam beradi. O'qituvchi va psixologning hamkorligi: O'quvchilarning qiziqishlarini aniqlashda o'zaro yordam: Psixolog va o'qituvchi o'zaro hamkorlikda turli metodlardan (surveylar, testlar, intervyular) foydalanib, o'quvchilarning qiziqishlarini aniqlaydilar. O'quvchining psixologik holatini tahlil qilish:

Psixolog o'quvchining ruhiy holatini, stress darajasini, o'zini tutish va o'zini anglash jarayonlarini o'rganadi. O'qituvchi bu ma'lumotlarga asoslanib, o'quvchilarning qiziqishlariga mos yondashuvni ishlab chiqadi. Individual yondashuvni amalga oshirish: O'qituvchi o'z darslarida o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olib, har birining qiziqishini rivojlantiradigan metodlarni qo'llaydi. Psixolog esa o'quvchining psixologik holatini, qiziqishlarini va ehtiyojlarini o'rganib, tegishli maslahatlar beradi. Ko'maklashuvchi strategiyalarni ishlab chiqish: O'qituvchi va psixolog o'quvchilarni qo'llab-quvvatlash uchun birgalikda qiziqarli va samarali dars rejalarini yaratadilar. O'qituvchi o'quvchilarga yangi ma'lumotlarni qiziqarli va mazmunli tarzda yetkazishga harakat qiladi, psixolog esa o'quvchilarni ruhiy jihatdan qo'llab quvvatlaydi. Shu tarzda, o'qituvchi va psixologning hamkorligi orqali maktabda o'quvchilarni qiziqishlarini rivojlantirish imkoniyatlari yanada kengayadi, bu esa o'quvchilarning umumiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Maktab o'quvchilarining qiziqishlari ularning ilmiy va shaxsiy rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Ularning qiziqishlari, maqsadlari va motivatsiyasi, o'rganish jarayoniga nisbatan yuqori darajadagi faollikni ta'minlashga yordam beradi. Pedagogik-psixologik yondashuvlar o'quvchilarning qiziqishlarini rivojlantirishda katta ahamiyatga ega, chunki ular nafaqat bilimlarni o'rganish jarayonini yengillashtiradi, balki o'quvchilarning ijtimoiy va psixologik salomatligini ham yaxshilaydi. Bu maqolada o'qituvchi va psixologlarning o'quvchilarning qiziqishlarini rivojlantirishdagi hamkorligining o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. O'qituvchi va psixologning hamkorligi o'quvchilarda o'zlariga nisbatan yuqori ishonchni va motivatsiyani yaratadi, o'rganishga bo'lgan qiziqishlarini kuchaytiradi. Bu, o'z navbatida, o'quvchilarning akademik muvaffaqiyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi va ular uchun ta'lim jarayonini yanada samarali qiladi. O'qituvchi va psixolog o'rtasidagi yaqin hamkorlik o'quvchilarning psixologik va ta'limiy ehtiyojlarini yaxshiroq qondirishga yordam beradi.

Xulosa Maktabda o'quvchilarning qiziqishlarini rivojlantirishda o'qituvchi va psixologning hamkorligi muhim ahamiyatga ega. Pedagogik yondashuvlar va psixologik maslahatlar orqali o'quvchilarda ijobiy motivatsiya va qiziqishlar rivojlanadi. O'quvchilarning qiziqishlarini kuzatish, tahlil qilish va ularni rivojlantirish, ularning akademik muvaffaqiyatini oshiradi va shaxsiy salomatliklarini yaxshilaydi. Shunday qilib, o'qituvchi va psixologning birgalikda olib boradigan ishlari o'quvchilarning sifatli ta'lim olishlariga katta hissa qo'shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. Halimova M.V., Shoabdurahimova U.E "O'smirlik davrida yuzaga keladigan agressiv hulqni psixologik korreksiya qilish imkoniyatlari" Zamonaviy talim 2015
2. Mahmud Yo'ldoshev Psixologiya fanlari nomzodi (Ijtimoiy tarmoq sahifasidan)